Ч. 191 (13.430). Львів, понеділок 24. липня 1933. Pocztowa opłata kaprlaсono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Четвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

До Українського Народу!

Небувале нещастя навістило цілі смуги наших західних земель. Наслідком великих злив виступили з берегів нерегульовані або від довгого часу належно недоглядані ріки та понесли зі своїми водами всю надію наших хліборобів, ціле майбутнє жниво. Десятки тисяч гектарів ріллі, городів, лук і пасовиськ, залила вода, забрала не тільки жниво, але також занесла їх рінню і камінням, роблячи з богатьох досі родючих земель цілковиті неужитки.

Води забрали сотні будинків і хат, а тисячі тих бідаків, яким вода знищила їх поля лишилися ще й без даху над головою. Чимало худоби, коней, безріг, овець та іншого дорібку наших хліборобів пропало теж у водах.

Окреме нещастя, поза величезною повінню навістило наші гори. У деяких околицях упав на полонини сніг, а з тим відібрав можливість нашим гуцулам прогодувати свій найцінніший маєток — худобу.

Знову в інших околицях перейшли понад полями наших селян величезні градові тучі, які знищили зовсім надійні збори.

Це велике нещастя, яке впало на наше селянство у деяких околицях нашого краю є таке велике і таке страшне, що для рятунку наших нещасливих братів мусить станути увесь Український Народ, де тільки він живе і має настільки сил, щоби помогти своїм загибаючим братам.

Тому кличемо всіх свідомих українців на наших західних землях, кличемо всіх українців на далекій еміграції за океаном та тих, що опинилися у інших чужих краях, кличемо всіх українців Буковини і Закарпаття: поможім усі разом рятувати перед загибіллю тих нещасливих, яким стихійне нещастя відібрало останню можливість прожитку.

Поможім спершу їм пережити бодай кілька місяців, щоби могли упорядкувати свої господарства після цього лиха. Не даймо голодувати цим нещасливим та їх дітворі! Поможім їм відбудувати знищені оселі! Даймо їм змогу привернути їх поля до такого стану, щоби могли стати знов ужиточними. Збудуймо для жертв повені варстати праці, де вони могли би своєю працею заробити собі на прожиток та ним заступити втрачене жниво.

Наша поміч конечна, а мусить вона бути скора. Мусимо дати не тільки те, що нам збуває. Мусимо відділити з того, що ми маємо частину на рахунок нещасливих наших братів. Це наш народній обовязок, який мусимо виповнити і цим доказати, що ми — одна рідня, один народ.

Керму цілої акції допомоги нашим братам у цьому нещастю взяв на себе Краєвий Комітет Допомоги Жертвам Повені, що повстав при Краєвім Господарськім Товаристві „Сільський Господар“ у Львові, Ринок ч. 10. До цього Комітету ввійшли солідарно всі наші установи та організації, представники нашої Церкви та наших широких громадських кол. Цей Комітет видаватиме відповідні доручення, які наше громадянство на місцях повинно сповнити, як наказ теперішньої важкої хвилини та не гаючи ніодного дня освідомлювати наш загал про те, якими потрібними і конечними є в теперішній мент навіть найменші лепти. Всі гроші, які жертвують наші громадяни треба відсилати негайно до Центробанку, Львів, вул. Третього Мая ч. 15 з допискою „для жертв повені“.

Кличемо до всіх, які сьогодні є у тому щасливому положенні, що вони і їх діти мають що їсти: пришліть негайно бодай дрібний даток для тих, що голодують та що не мають чим заспокоїти голоду своїх дітей!

Львів, дня 15. липня 1933 р.

КРАЄВИЙ КОМІТЕТ ДОПОМОГИ ЖЕРТВАМ ПОВЕНІ:

о. Д-р Іван Бучко, львівський епископ помічник,
о. крил. Лободич Роман, крил. гр. кат. Еписк. Ординаріяту в Станиславові,
о. Д-р Василь Гриник, крилошанин греко-кат. Епископського Ординаріяту в Перемишлі,
о. мітрат Олекса Базюк, крилошанин греко-кат. Митр. Ординаріяту, голова „Рідної Школи“,
о. В. Лучинський, ігумен Ч. С. В. В.,
Д-р Дмитро Левицький, посол, голова Української Парляментарної Репрезентації,
Д-р Володимир Загайкевич, посол,
Дмитро Великанович, посол, секретар У. П. Р.,
Д-р Любомир Макарушка, посол,
През. Сосновський, президент Н. Ради Т-ва „Дністер“,
Д-р Т. Кривуцький, Дир. Земельного Банку Гіпотечного,
Радн. Інж. Ю. Мудрак, за Виділ Наукового Тов. ім. Шевченка,
Ред. В. Мудрий, заст. голови Т-ва „Просвіта“,
Інж. А. Романенко, Дир. Т-ва „Сільський Господар“,
Мілена Рудницька, посол, голова „Союзу Українок“,
Д-р І. Гижа, дир. Т-ва „Карпатія“,
А. Мудрик, дир. „Маслосоюзу“,
І. Филипович, дир. Ревізійного Союзу Українських Кооператив,
Д-р Кость Левицький, дир. Центробанку,
Інж. М. Творидло, дир. Центросоюзу,
Ред. Гриць Гладкий, член Ради Супруги,
Д-р О. Філяс, за Раду Суспільної Опіки.

Жидівський конґрес в Амстердамі.

АМСТЕРДАМ, 22. 7. ПАТ. Жидівський конґрес, скликаний в справі переслідування жидів у Німеччині, рішив створити світову федерацію жидів з осідком у Льондоні, де буде співпрацювати з комітетом льорда Мельчета, який на [illegible] перейшов на жидівську віру. Крім того вибрано 6 віцепрезидентів, що репрезентують жидівські організації кількох країв, і товох членів екзекутивного комітету.

Семинарія фабрикувала бомби.

ВІДЕНЬ, 22. 7. ПАТ. Ревеляції про відносини в семинарії Трескірхен викликали в публичній опінії велике враження. На основі урядових звідомлень професори й учні семинарії фабрикували спільно бомби і старалися їх укрити перед поліцією. У справу є вмішаних 30 професорів семинарії. Міністр справедливости заповів безоглядну чистку шкіл з гітлерівських елементів.

Справлення друкарської помилки:

В ч. 190 „Діла“ з дня 23. липня ц. р. трапилася в оголошенні на І. сторінці неприємна помилка; замісць пекарня **„НОВИЙ КОЛОС“** що міститься при вул. Кадецькій 2 а, поміщено **„Золотий Колос“**, що містилася і міститься при вул. Янівська ч. 77. тел. 92-17.

Після підпису.

Від нашого кореспондента.

Париж, 19 липня 1933.

(=) „Договір чотирьох“ підписаний тому кілька днів, і нині вже маємо перед собою висловлені в органах тутешньої преси оцінки його — з обоїх сторін, з прихильної йому і противної йому. Відразу треба сказати: вибуху пристрастей цей акт дипльоматичний тут не викликав — ні за, ні проти. Договір — то договір: один з багатьох, якими заповнюються полички дипльоматичних архівів нашої післявоєнної доби, „переходової“ — каже дехто, без керми, без вітрил. В одному всі більш-менш згоджуються: що договір сам собою не конкретний, а плятонічний, тай що дійсне значіння його залежить від того, яким духом і яким змістом виповнять чотири держави зазначені ним форми й рамки.

Послухаймо спершу думку оборонців і прихильників — о, зовсім не гарячих, ледви теплих! — договору. Вони прецікаві навіть не тим, про що в них говорять, а тим, що в них промовчується: небезпечними можливостями напучніле французько-німецьке питання там навіть не згадується! Офіціозна французька преса витає договір як знаряддя французько-італійського порозуміння — італійського, а не німецького.
Французькій дипльоматії вдалося, чуємо там,
добитися усунення з тексту первісного предло-
ження всіх „одіозних“ точок тай перетворити
осьтак договір у засіб поліпшених взаємин між
Парижем і Римом. У цьому змислі вже нині
можна сказати, що договір відограв уже свою
ролю. Вже нині почувається помітна зміна тону
супроти Італії. Офіціоз тутешнього закордонного
уряду пише між іншим: „Нема сумніву, що по-
молодніла й укріплена французько-італійська
дружба приведе тепер до наладження кращих
взаємин між Італією і Малою Антантою тай тим-
самим облекшить наладнання питань, звязаних
з положенням Середньої Европи“. Ґазета додає,
що „нові взаємини між Парижем і Римом роз-
кривають щасливі перспективи для угоди, яка
вповні заспокоїть Югославію і забезпечить неза-
лежність Австрії“. З цих натяків французького
офіціозу („Тан“) легко здогадатися, що вже
зроблені важні кроки на шляху до порозуміння
між Францією і Італією.

Про порозуміння з Німеччиною — ні слова
в увагах офіціозного оборонця договору. Зате
тільки про Німеччину говорять у звязку з до-
говором чотирьох його тутешні противники. По-
слухаймо їх міркувань.

Оборонці договору — кажуть вони — дуже
підкреслюють різниці між первісним проєктом,
виробленим італійським урядом у березні ц. р., і
підписаним тепер документом. Одначе коли
ближче приглянутися обом текстам, то видно,
що ці різниці торкаються форми, а не змісту,
що вони лише прочні, а не справжні. І п. Мус-
соліні — кажуть далі критики договору — був
вповні правий, коли заявляв італійський сенат,
що „підставові засади“ його проєкту збережені

також в оконечному тексті. А ці „підставові засади“ — на чому вони полягають? На признанні можливости ревізій мирових договорів — ні менше ні більше! Коби то тільки признано можливість ревізії, кажуть далі критики договору чотирьох! А то там просто вказана стежка до здійснення засади „рівности“ в збровннях, якої добивається Німеччина та яку „необережно“ признали були великі держави заявою з 11. грудня 1932 Німеччині — правда, тоді ще не Гітлерівській.

Мало цього! Найгірше з договором чотирьох — репетують інспіровані Варшавою тутешні вороги договору цього — те, що він кинув „стебло у французько-польські взаємини“. Стебло? Лише стебло? Колиб брати на вагу золота все те, що теперішня польська пропаганда (знов непомірно роздута) виправе у французького читача, то треба би думати, що це не стебло, а поліно, і то здоровенне поліно... Як не як, а річ безсумнівна, що польська дипльоматія зиніших днів пустилася грати гру неймовірно складну і неймовірно хитру. Таку хитру, що в одних видців вже нині виринає острах, а у других тиха радість і надія: що ця хитрість у кінцевому розрахунку може перехитрити сама себе...

Попри фрази і лайку.

Спроба устійнення деяких політичних фактів.

У цілому ряді статтей „Нов. Часу“ (чч. 148, 149, 152 і 157 — остання чис. з 19. липня) повторяється думка, що відома пресова полеміка, яка довела остаточно до виключення одного і виступлення з партії двох членів Ц.К. УНДО дня 15. липня ц. р., мав глибший ідеольогічний сенс, бо це боротьба колишньої групи „Заграви“ і колишньої „автономістичної“ ґрупи „Діла“, які створили теперішне УНДО. Мовляв, на засіданні Центр. Комітету 15. VII. „ліквідовано останки колишньої „Заграви“, які серед моря опортунізму таки вдержалися, обороняючи її ідеольоґічні позиції“. („Н. Ч.“ ч 157).

Не встряваючи у саму полеміку, хочу — для устійнення відповідальности на будуче і зведення спору до належних меж — ствердити ось що:

1. УНДО повстало у липні 1925 р. на підставі порозуміння трьох тодішних політичних груп: т. зв. незалежньої ґрупи б. Трудової партії, У.(країнської) П.(артії) Н.(аціональної) Р.(оботи) і т. зв. ґрупи „Діла“.

2. У той час ґрупа „Заграва“ вже не істнувала, бо рік перед тим, на зїзді 20. квітня 1924 „гуртки людей, сприяючих платформі нашого журналу, получилися в окрему орґанізацію“ („Заграва“ ч. 9. з 1. травня 1924 р.) Ця орґанізація приняла на зїзді назву: У.(країнська) П.(артія) Н.(аціональної) Р.(оботи).

3. На томуж зїзді вибрано головну Управу партії, т. зв. Виконний Комітет, зложений зі 7 членів. Голова Вик. Комітету і ще один його член, у хвилі, коли опісля виринула думка про потребу створення обєднаної орґанізації з вище названих ґруп, спротивився цій думці, та обидва віякої участи у переговорах і творенні нової партії не брали. Отже відповідальність за ліквідацію УПНР і створення на її місце УНДО-ння поносить 5 членів Викон. Комітету УПНР, а саме: пп. В. Кузьмович, О. Луцький, Д. Паліїв, К. Гроян і Ю. Шепарович. Коли взяти під увагу, що пп. Кохан і Постолюк не тільки, що не були у проводі колишньої У.П.Н.Р., але правдоподібно не були взагалі її членами, а з 5-х членів Вик. Ком. УПНР чотирьох залишилося й надалі у провідних установах УНДО і лише один, п. ред. Д. Паліїв, опинився поза УНДО-нням, то твердження про ліквідацію колишньої ґрупи „Заграви“ і про „реактивування партії сумної памяти ґрупи „Діла“ („Н. Час“ з 19. липня 1933) є щонайменше надто зизиваюче.

Трудно полемізувати з другим твердженням ріжних статтей „Н. Часу“, що всі ті „загравісти“, які залишилися в УНДО-нні і не станули по боці ґрупи „Нов. Часу“, що це опортуністи, які „перейшли просто несамовиту метаморфозу“ і „втопилися у старій гнилій калабані“ („Н. Ч.“ ч. 152) і що лише „Нов. Часові“ вдалося зберегти „чистоту політичної лінії“. З цього закиду виходило би, що суть останньої гомінкої полеміки і персональних змін у ЦК. УНДО — в розумінні „Н. Часу“ — це змагання політичного принципіялізму, характерности й ідеалізму з угодовецтвом, опортунізмом і особистим шкурництвом. І хоч це змагання покінчилося, мовляв, побідою більшости („кліки“), то політичний і моральний розклад верхівки не дійде до здорових низів і вони напевно задекляруються за „ґрупою Нов. Часу“. Полеміка з цього роду твердженнями є дуже трудна, бо не спирається на ніякі фактичні дані і є дуже немила. Побідником з такої полеміки виходить звичайно не кращий арґумент, лише сильніша і більше кріпка лайка. Хтось сказав, що помисли й ідеї в політиці дешеві як малини, важніші і дорожчі тут діла. Тому дійсно краще, замість лаятись і підхвалюватись, підождати на те, що „ґрупа Нов. Часу“ створить. І, якщо дотеперішню свою постійну неґацію і постійну критику вона доповнить теж і творчою ініціятивою, то остання „політична громовиця“ готова ще й мати корисні наслідки: вона готова прочистити атмосферу тай допомогти виявити себе — у позитивному розумінні — громадській ґрупі, яка досі, на свою думку, у не природному обєднанні ниділа.

Однак з повені лайок і неповажних фраз, висунених в останніх тижнях під адресою УНДО, хочу виловити одну думку, над якою можна дискутувати. Це питання, чи помилкою була ліквідація „Заграви“ і створення УНДО-ння. Як з вище представленого виходить, біль... льоґічним і політичним є питання, чи помилков... було створення У.П.Н.Р. зі „Заграви“. Бо тра... формація „Заграви“ у політичну партію це бу... той перший крок, якого лише дальшим, прир... ним і льоґічним наслідком було створен... УНДО-ння. Отже, оскільки взагалі полеміка і висвітлення еволюції нашої політичної дум... останнього десятиліття має змисл, то засад... чим слід уважати питання реорганізації гру... „Заграви“ у політичну партію У.П.Н.Р., а н... У.П.Н.Р. в УНДО. Цікаве, що створення УН... ДО-ння уважають сьогодні найбільшою помил... кою ті, що найбільше були за створенням зі „За... грави“ партії У.П.Н.Р. І тому сьогодні роблю пр... гадку: УНДО повстало з УПНР, а не зі „Заграв...“ Отверджую, що головним спричинником перетв... „Заграви“ у політичну партію був п. ред. Д. Па... ліїв. Пригадую, далі, що зде ицидованим против... ком цієї концепції був я.

Однак і це питання політичної непорочн... і бессервісерства не є засадничим з „перспекти... 8-и років“. Засадничим питанням україн... національної політики останніх років уваж... питання: чи українському визвольництву ... опертися всюди на повній неґації і на безкомпр... мій, послідовній боротьбі, чи може є іноді до... стимі компроміси, зберігання і шукання рівно... ваги поміж власними і чужими силами, ... для скріплення власних і ослаблення чужих сил? І тут не є трагедією таке чи інше тактичн... посунення, хоч би й це було домагання авто... мії чи навіть підчинення під державну конт... лю, лише трагедією є вічне балянсування укр... їнських активних політичних груп поміж ... двома бігунами льоґічної і послідовної політи... поміж леґальщиною і нелеґальщиною. Траґ... дією є те, що наша перманентна політична ... кість доводить до гомеричних словесних боїв ... на сторінках преси, а не в політичній органі... терену. Траґічне наше визвольництво ми тр... тивізуємо і зогиджуємо полемікою, ордин... лайкою, низькими підозріннями і закидами, з... місць його степенувати і скріплювати дійсно ... зитивною і відповідно поділеною діяльністю. ... безплодному пручанні з урядом чи дій... угодовецтвом — це байдуже — доводимо до т... го, що розкладаємо і дезорієнтуємо широкі укр... їнські маси, безперечно далеко більше політ... но однородні, ніж ми на верхівці. Ось під ку... поглядом цих міркувань уважаю створення УН... ДО-ння явищем наскрізь позитивним і його ... жання доконечним. УНДО організує і веде ... відтинок нашої політичної боротьби, — лег... ної. Поворот до позицій з 1924 р., це поворот ... хаосу, перемішання понять і політичної без... повідальщини.

І врешті ще одно. Майже у всіх народів ... сля війни помічуємо явище, яке можна б на... ти політичною обєктивізацією воєнних і рево... ційних переживань. Майже всюди романти... визвольницьких воєн і революційних змагань ... своїм героїзмом і посвятою не потонула хоч би ... у пісні або спомині, лише дала товчок до по... тичних і суспільних рухів, виявилася в ...

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 24. ЛИПНЯ 1933.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ. 2)

ГОЛГОТА ПИСЬМЕНСТВА.

Духовий стан автора і його праця. — Трудноші письменника у доступі до маси. — Нефахові критики і розвиток літер. продукції. — Присуд критиків і голос читачів.

IV.

Сучасна психольоґія твердить катеґорично, що видатність і творча височина праці є просто пропорціональні до психічного стану працюючого. Пригнічений стан, сумніви, зневіра, непевність обнижують творчий процес іноді до мінімум. І навпаки, успіх, віра, певність неначе збільшують природний талант і підіймають творчість на значну височину. Відомо, яке велике значіння в житті артистів має перший успіх. Навпаки, перша невдача може цілком пригнітити й вбити навіть талановиту людину. І як часто ці талановиті люди, щоби не підпасти депресії, мусять мати біля себе щирого приятеля, ніжну жінку, добру фею!

Чи задумувалися приятелі нашої літературної творчости над тим, під яким психічним настроєм творять наші письменники й які приятелі та феї їх оточують?

Хто хоче мати відповідь на ці питання, нехай делікатно загляне в душу наших письменників, або бодай до тої обставини, в якій вони змушені творити. Чи пошукування роками видавця або заробітку за кількадесять золотих місячно, 25—30 зол. за аркуш друку і т. д., як ласка, голодна родина, ізольованість у свому власному громадянстві, замітки з двох-трьох рядків про новий твір, грізні й безапеляційні присуди принагідних критиків і т. д., — чи все це дає ті психічні умовини, в яких можлива творчість і розвиток талантів?

Суспільство творить мистців. Для творчости конечний контакт між мистцем і масою. Колиб не було слухачів, глядачів і читачів, не булоб мистецтва. Це доторкування душі маси до душі мистця є якби духовим заплідненням письменника. Без цього запліднення нема творчости. А якже може схреститися душа письменника з душею маси без постійного доторкування через друкарську машину й папір?

Спинення видавничого руху це спинення письменницької творчости. **Коли нема видавців і відповідних літературних часописів, письменство мусить занепадати.**

Думка, що раніше мусять народитися письменники, а потім повинні бути творені для них видавництва й часописи, фальшива. Де нема скрипки й естради, там не буде ні музик, ні акторів. Де нема видавців і літературних часописів для постійних вправ і запліднення творчого духа через доторк до читача, там не розвиватиметься красне письменство.

V.

Тепер мусимо вказати на особливі трудноші, які зустрічають письменники в порівнянні з іншими мистцями.

Співак, музика, актор, хореограф стикаються з масою вже в моменті самої продукції. Письменник-же в моменті своєї творчости, ізольований від маси. Щоб сторкнутися з нею, він мусить перейти багато перешкод, якими є — редактор чи видавець, експедиція чи книгарня. Ці посередники, що стоять між письменником і читачем, дуже часто припинюють йому зустріч з масою, а навіть цілковито загороджують йому дорогу й спихають у Лету.

Крім цього письменник на свому шляху до маси має ще одного небезпечного посередника — критика. Музики, артисти й т. д. є в тому щасливому положенні, що „відбирачі“ їхньої продукції цінують їхню творчість уже в самім моменті цієї продукції; рецензії приходять уже з деяким запізненням і служать глядачеві чи слухачеві хіба для перевірки їх власної оцінки. Набувець книжки купує її, неначе кота в мішку і може оцінити її лише після перечитання. Критик випереджує тут особисте враження й оцінку читача й може своєю неґативною оцінкою навіть не допустити його до книжки й знищити письменника і видавця.

Томуто обєктивна, справедлива й фахова критика в царині письменства має значно більшу силу, субєктивні й тенденційні критики. Не... **фахові, субєктивні й тенденційні критики ду... часто є найгіршими ворогами письменників і красного письменства.**

Хто цікавиться питанням розвитку української літературної продукції, нехай вглян... тайники нашої літературної критики й ... зробить належні висновки, наскільки вона ... магає письменству або шкодить йому.

VI.

Письменницька, як і інша мистецька творчість, не зважаючи на напрямки, течії і „шко... ли“, завжди була й є індивідуальна. Не було, нема й не буде двох мистців, яких творчість ... лаб цілковито подібна.

І в цьому одно з нещасть письменника і письменства. Оригінальному мистцеві, що ...

рому чині. Могутні сучасні явища, як фашизм, гітлеризм, а навіть комунізм, особливо при творенні своїх збройних формацій і формацій молоді, оперлися на ідейний патос останньої війни і революції. В українському визвольництві під тим оглядом фатальна люка. Уся сума пережиттів і особистого героїзму нашої національної революції пропала у післявоєнному політичному хаосі і згубилася — в літературі. „Заграва“ була першою спробою такої обєктивізації ідейного досвіду укр. національної революції. Спробою невдатною. Чи „група Нов. Часу“ захоче спробу повторити? Якщо так і повторить — удачно, її сецесія з УНДО-вня буде політично оправдана. Однак за останніх 8 років в українському громадянстві наросли вже нові сили, які, покищо, весь свій молодечий запал затрачують на боротьбу з вітряками, переводять політичний тренінг з виплеканим у власній уяві угодовецтвом, висилюються над створенням нової, спеціяльної термінольогії політичної лайки. І не лише політичного оправдання останнього кроку „групи Н. Часу“, але й скріплення нашого політичного фронту дошукуватисьму у тому, чи ці нові сили, під загрозою політичної конкуренції, не будуть змушені нарешті вилізти з трясовиння дешевої фрази і політичного примітивізму та перейти на твердий ґрунт дійсно творчої діяльности.

В. Кузьмович.

На допомогу жертвам повені.

КОМУНІКАТ Ч. 1.

Утворений в дні 14. липня ц. р. з почину Української Парл. Репрезентації при Краєвім Господарськім Товаристві „Сільський Господар“ Краєвий Комітет Допомоги Жертвам Повені вибрав на засіданні дня 15. липня ц. р. Діловий Комітет Допомоги Жертвам Повені у такому складі: голова — **о. кан. Василь Лициняк**, заст. голови — **інж. Микола Творидло**, скарбник — **радн. інж. Юліян Мудрак**, секретар — **інж. д-р Евген Храпливий**, члени: **д-р Володимир Загайкевич, д-р Любомир Макарушка, д-р Осип Філяс** і п. **Марія Колтунюкова.**

Діловому Комітетові доручено полагоджувати всі біжучі справи, звязані з веденням допомогової акції та виготовити потрібний плян праці Комітету.

Діловий Комітет урядує в льокалі Краєвого Господарського Т-ва „Сільський Господар“ у Львові, Ринок 10/II, куди треба спрямовувати всі відомості у справах шкід та листи у справах допомоги жертвам повені.

Всі грошеві датки треба пересилати на адресу „Центробанк“, Львів, вул. Третього Мая ч. 15, з допискою „для жертв повені“.

За Краєвий Комітет Допомоги Жертвам Повені:

Іван, епископ в. р. голова. **Інж. д-р Е. Храпливий в. р.** секретар.

КОМУНІКАТ Ч. 2.

1. У справі прискорення спису шкід.

Поновляємо заклик Т-ва „Сільський Господар“, щоби в найкоротшому часі перевести на місцях списання шкід, що є конечно потрібним для зясування втрат та перегляду, якої допомоги і в якій околиці негайно потрібують. Просимо місцеві установи, як кооперативи, кружки „Сільського Господаря“, читальні, а також провідників наших сіл, передовсім наше Впр. Духовенство допомогти в цій справі на місцях.

2. У справі творення Повітових і Місцевих Комітетів Допомоги Жертвам Повені.

В усіх повітових осередках треба створити Повітові Комітети Допомоги Жертвам Повені. Їх завданням є збирати пожертви в грошах та натураліях, а в тих повітах, які потерпіли від повені, снігу та ґрадобиття також занятися реєстрацією шкід та пошкодованих, а в звязку з тим переводити на терені повіту цілу акцію допомоги жертвам повені у порозумінні з Краєвим Комітетом.

На місцях, де повінь, сніг чи ґрадобиття спричинили шкоди, треба подбати про створення Місцевих Комітетів Допомоги Жертвам Повені, які мають за завдання реєструвати шкоди та пошкодованих, а також у свому крузі ділання зорганізувати негайну допомогу нещасливим, щоби помогти їм, заки прийде поміч від Повітового чи Краєвого Комітету.

Про створення Місцевих і Повітових Комітетів Допомоги Жертвам Повені належить негайно повідомити Краєвий Комітет, подаючи особовий склад Комітету та плян його праці на найближчий час.

3. У справі пересилання грошей і продуктів.

Зібрані, навіть найменші датки належить спрямовувати до „Центробанку“ Львів, Третього Мая ч. 15. з допискою „для жертв повені“. Грошевих посилок просимо не посилати на ніякі інші адреси, зокрема не треба їх посилати на адресу бюра Комітету. Цього вимагає діловість праці і можність перегляду збірок.

Зібрані трівалі продукти належить переховувати у місцевому Повітовому Комітеті, повідомити про їх скількість та вартість Краєвий Комітет, а він зарядить, що з ними зробити.

Ще раз підкреслюємо, що всі листи належить посилати тільки на адресу: Краєвий Комітет Допомоги Жертвам Повені при Т-ві „Сільський Господар“, Львів, Ринок 10/II.

За Діловий Комітет Допомоги Жертвам Повені:

Інж. М. Творидло в. р. заст. голови.
Інж. д-р Евген Храпливий в. р., секретар.

—o—

Біржевий крах в Америці.

ЛЬОНДОН, 22. 7. ПАТ. Льондонські часописи переповнені вістками зі Злучених Держав про біржевий крах, який розвинувся вчора наслідком заломання курсів. В Ню-Йорку продано 9 і пів міліярда акцій. Депреціяцію промислових паперів обчислено вчора на 3 міліярди доларів. Горячка випродування акцій була така велика, що біржеві маклери не могли дати собі ради. Збіжеву біржу в Шікаґо наслідком великої спекуляції замкнули на нині.

Президент Рузвельт не дуже переймається тими проявами біржевого краху і не думає робити нічого задля припинення біржевої спекуляції. Він занятий справою устабілізування вищих робітничих плат для піднесення внутрішньої консумції. На другий тиждень має звернутися з покликом до 5 міліонів працедавців, щоби вдержали мінімум плат і максімум годин праці на час від 1. серпня до кінця грудня ц. р. Кожний працедавець, що прийме пропозицію Рузвельта, дістане відзнаку з написом: „Член народньої відбудови, робимо все, що до нас належить“.

Рузвельт надіється, що дорогою такого морального натиску вдасться йому перевести свої розпорядки.

Українська пропаганда в Америці.

НЮ-ЙОРК, 5. липня. (Вл. кор.). Нова серія радіо-програм Сурми, розсиланих кожної неділі зі стації WOV в Ню-Йорку, викликує загальне признання. Дуже інтересний добір матеріялів. Після „спомнинів сперед 20 літ“, „огляду заслуг українського стрілецтва“, „зясування значіння українського народу для збереження західньої цивілізації“, прийшло „закінчення шкільного року“. Ця програма була виповнена майже виключно сами студентами та студентками під проводом молодого адвоката з Нюарку, Степана Шумейка. Клясичні українські музичні твори передавала між промовами оркестра М. Вдовяка. З промов замітні: Ст. Шумейка про „вклад українців до американської культурної скарбниці“ зі спеціяльною згадкою про український павільон на виставі в Шікаґо; панни Анни Панасюк зі Стемфорд, Конн. від ґуртка українських артистів прикладної штуки (панна Панасюк дістала першу нагороду на студентській виставі комерційної штуки в Ню-Йорку. Тепер її праці виставлені в Прилюдній Бібліотеці в Ню-Йорку). Під проводом панни Панасюк співав після її промови дівочий квартет зі Стемфорд. Мих. Герман, що працює тепер в бюрі Університету Стейту Ню Йорк в місті Ню Йорку, закликав молодь використувати для своєї дальшої освіти ріжні безплатні курси та школи в Ню Йорку, як танцюристичні курси, „Гавр Крд Мюзик Скул“, та користати із вказівок, як дістати заняття в „Аджостмент Сервис“ стейтового університету, де дають поради, яке вибрати звання після покінчення високих шкіл. З черги панна Юлія Солік, що покінчила учительський факультет в Гонтерс Каледж, клала вагу на докінчування зачатих студій українською молоддю. Слід згадати, що в міськім та безплатнім Гонтерс Каледж є учителькою українка, панна Бережницька. — На кінці панна Марійка Боднар, іменем студентів журналістики звернула увагу на конечність посилати дописи до американських ґазет в англійській мові, щоби спростувати ріжні неправдиві вістки, які деколи появляються в пресі завдяки ворожим інформаторам.

—o—

Уряд для дослідів чистоти раси.

БЕРЛІН, 22. 7. ПАТ. Турингський уряд на внесення міністра освіти створив уряд для дослідів чистоти раси. Є це перший того роду уряд у союзному краю Німеччини. Шефом уряду іменований п. Астель з Мінхену.

—o—

Повітряний наступ на Австрію.

ВІДЕНЬ, 22. 7. ПАТ. Літаки з відзнаками Німеччини розкинули вчора в Зальцбурзі знову аґітаційні летючки, спрямовані проти австрійського уряду. З огляду на новий повітряний наступ на територію Австрії уряд рішив зложити протест у Берліні.

По широкому світі.

— У фінляндських центральних вязницях вибух голодовий страйк, в якому взяло участь 400 політичних вязнів, переважно комуністів.

— Радянські летуни після 3 денної гостини у Варшаві та Кракові відлетіли в суботу назад до Москви.

— Пруська тайна політична поліція закрила бюра жидівської телеграфічної аґенції у Берліні.

— Ліндберґ вистартував з Картрайт на Лябрадорі в напрямі Ґренляндії.

меньше наслідує відомі авторитети, часто найважче перескочити через згадані вище перешкоди, щоб дійти до маси. Коли його твори попадають у руки редакторів і видавців інших літературних звичок, смаку та аспірацій, то вони часто відкидають їх, як безвартні. Редактори й видавці в таких випадках глибоко переконані, що мають рацію й в цьому переконанні дуже легко виносять несправедливі смертні присуди авторам.

Історія літератури знає чимало прикладів таких присудів смерти, проголошених редакторами відомим письменникам, як напр. Л. Толстому, Чехову й інш.

Те саме треба сказати й про літературних критиків. Їхні особисті аспірації, звичка й смак відіграють в оцінці чужої творчости велику ролю, і їхні присуди не завжди бувають правильні й справедливі, незалежно від фаховости й доброї волі. Особливо в тих випадках, коли письменник наскрізь оригінальний і виходить поза рямці дотогочасних форм і метод. Звідси тяжка боротьба кожної нової течії за шлях до мас. Звідси й цілковито ясний висновок: заяви редакторів, що, мовляв, нема що друкувати, що все безвартісне, що в письменстві занепад, — треба брати обережно й як чисто субєктивний погляд. Оцінка читаючої маси в даному випадку теж немаловажна. У переломових моментах дуже часто голос цієї маси це рішаючий апеляційний суд.

Врешті, вільне мистецтво мусить мати волю у своїй багатій грамотності. Де тої волі нема, де письменник не має можливости дійти зі своєю формою й з своїм „я“ до мас, там є небезпека хуторянства й застою.

(Продовження буде.)

Підготовляють всесвітний жидівський конґрес.

НЮ-ЙОРК, 10. липня. (Вл. кор.). Жидівський патріот, Бернард Дойтш, видав заклик до американських жидів, щоб вони вже тепер приготовлялися до участи у світовому жидівському конгресі, що має відбутися наступного року в Женеві. Дойтш остро скритикував жидів за їх дефітизм, чи там брак віри в перемогу жидівської справи. Він каже, що то замало піднести крик перед світом проти насильств, яких допускається над жидами Німеччина, а треба ще отвертої і сконцентрованої постійної оборони. Зрештою — каже Дойтш — антисемітизм слідний не лише в Німеччині, але в інших краях. Німці зорґанізували тепер кампанію в цілому світі з метою винищити жидів. За почином Дойтша відбуваються тепер жидівські віча, на яких промовляють визначні жиди, високі урядовці в місті, стейті та федеральному уряді.

Беруть поважно можливість признання СРСР.

НЮ-ЙОРК, 10. липня. (Вл. кор.). Факт, що американський уряд одобрив 4-міліонову позичку для Радянщини на закупно бавовни в Америці радянською аґенцією, приневолив американську Фінансову Фондацію призадуматися над можливістю признання радянського уряду й режіму Америкою. Американська фондація орудує американським мировим фондом, створеним Кертис-Боком з Філядельфії. Управителі фондації вели перед в аґітації за приступленням Америки до світового суду. В склад управи фондації входять між ін.: Кертис-Бок як предсідник, Томас Лямонт член фірми Дж. П. Морґан, Томас Ґейт, президент пенсильванійського університету і ін. Кертис-Бок оголосив прилюдно ціль заінтересування фондації признанням Радянщини. Отже студії будуть спрямовані до вияснення таких питань: традиційна політика американського уряду в признаванні чужоземних урядів; довги, пороблені царським урядом в Америці; конфіската радянським урядом маєтку чужих горожан; претенсії радянського уряду до відшкодування за інтервенцію алянтів; умови, на яких інші держави признали радянський уряд; торговельні договори, які звичайно йшли впарі з таким політичним признанням; умови кредиту, даного радянському урядові і його ґарантії; можливости і вигляди торговлі з Радянщиною. — До підготовання тих питань вибрано спеціяльний комітет. Заки комітет зложено, Американська Фондація прислухувалася до ріжних голосів серед американського громадянства і прийшла до висновку, що більшість одиниць, яких запитувано про їх думку, схиляються до ідеї признати радянський уряд.

Скільки Польща має урядовців?

Цікаві цифри „Рочніка Стоваржишеня Уженднікуф Паньствових“.

Якщо слідкувати за редукцією платень урядовців та й самих урядовців польської держави — не від речі буде придивитися до того, скільки тих урядовців є в Польщі і яка сума їх платень.

Деяку відповідь на це питання дає „Рочнік Стоваржишеня Уженднікуф Паньствових“, виданий у Варшаві 1933 р. й охоплюючий цифрами 3 останні роки. Це доволі груба брошура, повна цифр і було би добре, якби хтось з наших економістів проглянув її та устійнив відсотково і якостево відношення на цьому полі у Польщі й інших державах. Ми спиняємося тільки на найтмаркантніших цифрах.

Армія державних службовиків Польщі нараховувала в 1932-33 р. 150.550 урядовців і 118.775 нижчих службовиків (функціонарів) — разом 269.325 осіб; у 1933-34 є 151.524 урядовців (на 974 більше, як мин. року) і 96.365 нижчих службовиків (на 22.410 менше), разом 247.889 осіб. Як виходилоб з цих цифер, редукції персоналу не зачіпили вищих урядовців, яких число навіть зросло; вони вдарили в першу чергу по нижчих службовиках, яких зредуковано чи перенесено у стан спочинку близько 20 проц. загальної кількости.

Це величезне число державного урядництва (без підприємств і монополів) дістало у 1932-3 р. 1,111.355.149 зол. платні. Пізніше прийшли редукції платень: У 1932-33 р. виплачено державним урядовцям — 957.746.765 зол., у 1933-34 р. передбачено на цю виплату 904,057.420 зол. Отак на одних платнях адміністраційних урядників, війська, поліції, суддів, прокураторів, учителів і нижчих службовиків тих царин зменшено за 3 роки видатки на 207 міл. зол., при одночасному зменшенні персоналу на близько 21 тис. „Стоваржишене“ обраховує, що дочислюючи до цього обнижку платень залізничників, поштарів, службовиків монополів і т. д., можна сміло поставити в державні ощадности квоту 300 міл. зол.

Число урядників 247.889 не повне. „Рочнік“ обчислює, що якби до цього додати число залізничих, поштових, монополевих, лісових і т. д. службовиків, то держава дає працю близько 450.000 осіб. Враховуючи їх родини, „Рочнік“ впевнює, що найменш 1,400.000 людей живе в Польщі з держави і від неї залежне їх матеріяльне істнування. Інакше кажучи, кожна 28-а людина черпає свої прибутки безпосередньо або посередньо з державної платні.

Дуже цікаво, що в „Рочніку“ не подано національного або хочби релігійного складу урядництва. Тоді малиб ми змогу устійнити, скільки є на цю величезну кількість державних службовиків-українців, а є їх, як можна догадуватись, дуже маленький відсоток. (а)

До дискусії над справою Всеукраїнського Національного Конґресу.

ДЕЩО З ПЕРЕПИСКИ В СПРАВІ СКЛИКАННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОНГРЕСУ.

Лист д-ра С. Демидчука (Америка) до професора Н. (Прага.)

Дорогий і Високоповажаний Пане Професоре,

Ви зробили мені честь, написавши два довгі листи в справі Пан-Українського Конґресу. Крім того ще більшу приємність, а це тому, що після написання біля сотні статтей у „Ділі“ Ви перші серіозно відозвались на них. Для мене особисто мовчанка на такі життєві справи, які я прожив, виглядала дуже незрозумілою: чи я може так відстав від українського життя, що не можу серед своїх рідних знайти однодумців, чи може громадянство збайдужніло, а радше, під впливом нещасть, попало в розпуку і не вважає за потрібне укладати плян відбудови нації і лише, у своему безсиллі, чекає припадкового рятунку. Коли Ваші обширні й вичерпуючі листи вказують, що мої довголітні роздумування не є відірвані від цілого комплексу національних справ і мають десь далеко серед іншої частини українського громадянства рецептивних симпатиків, то це дає мені віру, що не шкода було часу, витраченого на спрецизування цих думок і висловлення їх у газетній формі. За це все щира Вам дяка, Високоповажаний Пане Професоре.

Щоби розібрати весь матеріял, порушений у Ваших листах, на це треба окремої розвідки. А як ми помалу, а постійно будемо ці справи розбирати, то вони дозріють, відповідно і самі стануть розвязуватися при одночасному співділанні Вашому і мому. Розумію разом з цілою громадою інших людей там і тут.

Треба наперед висловити думку про арґументи, подавані ріжними противниками, для ослаблення нашої віри в справу. Амвросій Метлинський, а також і Куліш, це предтечі теперішніх діячів, що прийшли до висновку, що з ними кінчиться українська ідея, або що вони єдині, які мають монополь на продовжування державної ідеї на взір Орлика. Коли вони змонополізували для себе науку нашого Мойсея: „Кожний думай, що на тобі міліонів стан стоїть“, то нехай ще монополізують дальшу його сентенцію: „Коли знаєш, що чиниш, закон є ти сам; коли не знаєш — закон є твій пан“. А наш простодушний діяч, якого імя мало хто знає, отак цю справу розвязав: „Гриць смертельний, а Україна вічна!“ — Отже на нас спочиває лише стільки обовязку, скільки ми можемо виконати за час нашого життя, поділивши роботу на 365 частин у році. А решту лишім ще й іншим, бо ми лише частина 40-міліонового суверена.

Тепер для заспокоєння тих, що думають, що лише вони мають право, а як не право, то можливість збудувати українську державу і тому вважають непотрібним організувати Український Конґрес, як авторитетне українське тіло. Німці ще сьогодні не обєднані, хоч їх державна традиція довша, ніж наша. А ми ще не маємо навіть скристалізованої державної думки серед усіх мас населення, то як ми можемо надіятися чуда: дістати свою державу одним махом і то ще соборну, обєднану зі всіх наших земель!? Такі сподівання виглядають як не на обман, то на самообман.

У таких самоошуканчих надіях лежить власне небезпека втратити все, що ми можемо здобути навіть серед найбільше сприятливих відносин, бо вони виключають розуміння постійної та пляновоі праці для добра рідної землі.

У цілій повноті приймаю Ваш плян праці тих частин нашого громадянства, що мають можливість вільної думки і праці, для добра цілости української землі, а передовсім для поневоленої Придніпрянщини.

Коротко зясую свій погляд на можливість обєднання всіх конкуренційних державнотворчих напрямків в Українському Конґресі. До тих напрямків зараховую: 1) усякі демократичні і республиканські обєднання, включаючи й центр УНР (Після-Петлюрівський); 2) Диктаторські організації УВО й ОУН; 3) Гетьманів центр при ґен. Скоропадським і гетьманських братчиків-теоретиків. Про інші державно-творчі напрямки, зорґанізовані, я не знаю. Коли є, треба їх притягнути. Виключаю комуністичні орґанізації як прислужників чужої влади.

Все, що є зорґанізоване, а має українську державність на меті, стає, хочби самозванно покликане до репрезентування українського суверена, яким у засаді є Українська Нація. Щоби забезпечити право на рівноправне співділання всіх вище згаданих державницьких напрямків, але зорґанізованих, треба їм признати не лише право, але й **обовязок** участи в тимчасовій Українській Реґенційній Раді, яка істнує як виразник волі суверена. Отже кожний такий центр дає свого представника до Реґенційної Ради. Як є три напрямки державницькі, то буде трьох членів Реґенційної Ради. Це будуть **вірилісти,** вислані до Ради своїми центрами. А до вірилістів треба ще вислати від Українського центр дає свого представника до Реґенційної Ради, скільки є вірилістів. Вони всі разом вибирають **зпоза себе** голову Реґенційної Ради.

Реґенційна Рада є властивим українським урядом до того часу, доки яканебудь частина України не зможе поставити фактичного уряду на своїй території. Екстериторіяльний Уряд не мусить бути незаконним у поодиноких заборчих державах, оскільки буде вважати, що може конституційними способами заборчої держави змагати до українського ідеалу (напр. домагання створення окремої союзної держави (американський взір „стейту“) на Підкарпатті. Тому на таких територіях навіть вибори до Пан-Українського Конґресу можуть бути переведені отвертим голосуванням. Я думаю, що навіть і в Галичині таке голосування може бути переведене прилюдно. Залежить від практичних гасел, кинених, чи проголошених першою конституантою. Як має виглядати орґанізація Реґенційної Ради після створення першого українського територіяльного уряду, про це передвчасно турбуватися. Треба щось лишити і будучим правникам до думання.

Плян скликання і складу першого Пан-Українського Конґресу (може це буде конституанта — Установчі Збори) повинні виробити якісь **делеґації,** чи делеґація, зложена з висланників тих частин української нації, які мають можливість свобідно про такі справи радити, і голосом, напр. один голос на пів міліона населення. Значить Закарпаття мало би право до одного голосу в делеґації, хочби було більше осіб на нарадах, Буковина, чи може загалом землі в Румунії, також одного, Галичина, Холмщина, Полісся, Волинь, Підляше чи Полісся також відповідно, а також і еміґрація з Канади, Зл. Держав, Бразилії, відтак з Зеленого Клину, Югославії і т. п.

Тут зазначу, що Ви, Вп. Пане Професоре, маючи біля себе більше людей, самі можете точніше спрецизувати мою думку, або її поправити. Коли вийдете з іншим практичним планом, тим ліпше. Я подаю те, що міг сам передумати, не маючи найменших претенсій на монополь.

Делеґація повинна виробити також норми функціонування Українського Конґресу, спосіб вибору майбутніх послів, періодичність сесії (напр. Конґрес сходиться раз на чотири роки на один місяць у Женеві чи де там), функції Секретаріяту (постійне бюро в осідку Конґресу), відношення до територіяльних конґресів („Американський Український Конґрес,“ Канадійський, Еміґрантський в Німеччині, у Франції і т. д.), залежність Секретаріяту від Реґенційної Ради. Інцидентально: Коли би назва Реґенційна Рада перешкаджала істнуванню такої Ради, можна її назвати Українським Сенатом. Сенат, чи Рада, має прероґативи і функціонує як Екзекутивний Уряд Конґресу.

Це, в моїй уяві, зовсім не є фантазією, хоч сьогодні не легко все те зреалізувати. Тому подам спосіб, як, на мою думку, можна все те перевести.

Д-р С. Демидчук.

(Кінець буде)

Ескадра ґен. Бальбо.

РИМ, 22. 7. ПАТ. Комунікат міністерства рільництва інформує, що ескадра гідропланів ґен. Бальбо в поворотній дорозі до Европи перебуде чотири етапи, а то Ню-Йорк—Шедіяк—Шоль Гарбор (Нова Земля), Валенсія, Ісляндія і Льондон. Не виключене, що ескадра залетить до Парижа, Берліна та інших европейських міст, куди її запрошено. Траса лету з Америки до Льондону виносить 7.000 км., з того океанічний етап 3.200 км. Загалом італійська ескадра перелетить поверх 20.000 км., не вчисляючи льоту по европейському континенті.

Українці в Єгипті.

(Лист від земляка).

Нам попав у руки лист від одного з б. вояків УГА, що залишившись у Румунії, помандрував, шукаючи роботи, до Єгипту і там поселився. Пише небагато, без цифер і форми часописної інформації, а проте цікаво.

„Наших тут багато. Усі — втікачі з України або бувші вояки білогвардейських армій Врангля й Денікіна. Англійці пригорнули їх і поселили в Єгипті, серед пальм, жагучого сонця, пірамід і сфінксів. Серед біблійного побуту, низьких хатин феллагів успокоїлися поволі розбиті душі — і потрохи привикають до нового життя під чужим небом.

Багато живе ще в шатрах, які дав уряд. Дістають теж допомогу. Є багато наших і в „лагері", що так і досі живуть на пайку колишніх турецьких полонених і в бараках, що залишилися з табору тих полонених. Тим найгірше: Дають їм їсти одну стухлу австралійську баранину, діти виснажені, в лахмітті. У місті є радянський консулят, є й царський, але туди нема чого й ходити. Авантюристи — тай годі. Кожного зустрічають підозріло, ворожо, а то й зовсім не приймають.

Місцеве населення відноситься до нас прихильно.

На Великдень п. р. ми самі влаштували собі богослуження. Англійці відступили нам один пустий сарай на церкву. Зробили ми з дерева хрест, прикрасили. Враження було величезне. Усі плакали, як діти і співали Утреню, хіба перший раз під цим непривітним небом...

Іноді, Бог зна якою дорогою, попаде нам старий український часопис. Кілька місяців має, але всі читають його і передають далі, як святощі. Організації ніякої..."

Стільки цих слів, болючих і важких. Порозкидала доля братів наших скрізь. А проте — чути і з цього листа, що живемо там і тут одним ритмом серця... *(а).*

Наші за кордоном.

(Дещо про життя наших студентів у Ґрацу).

I.

У Ґрацу є около 50 наших студентів. Це переважно студенти медицини, хоча є й такі, що студіюють техніку та фармацевтику.

Студенти згуртовані в двох організаціях: 1) „Січ" (голова студ. Михайло Сайкевич) і 2) „Україна" (гол. Іван Куріца). В першій організації згуртувалось около 40 студентів-переважно з націоналістичною ідеольогією; в другій інші, між якими є і такі, що афішують себе соціялістами.

Час від часу проявляють наші студенти назверх свою діяльність. І так зимою ц. р. дали концерт у місцевому кіні, де студентський хор співав національні пісні, уладжували реферати та дали один вечір національної пісні і танку в „Ротари"-клюбі.

* * *

Приглянемося тепер внутрішньому життю наших студентів. Більшість з них гідно та доцільно йде до намічeної мети: скінчити студії та, по повороті у рідний край, працювати для свого народу.

Та на жаль є і такі (а це головно наші старші студенти), що нічим не можуть оправдати свого побуту в Ґрацу та надаремне витрачування гроша, нераз дуже тяжко запрацьованого їх батьками. Оці людці нічого кращого не мають до роботи, як лиш пиячити та грати в карти, при чому спричинюють нераз публичні авантюри. Ба, ще й інших — звичайно молодих і новоприїзжих — стараються втягнути в своє товариство і спровадити на манівці. А чужинці глядять на таке поступовання цих одиниць і витворюють собі такий погляд на наше студентство, що краще не казати. Тому зовсім правильно поступає наше свідоме студентство, коли робить заходи, щоби усунули з Ґрацу таких невідповідальних студентів, що приносять сором своєму національному імені.

При цьому насувається одна пересторога для тих, що вибираються їхати туди на студії. Нехай їдуть лиш ті, що мають дійсну охоту вчитися і працювати над собою. Натомісць нехай остається кожний, що хоче лиш витрачувати гроші та час на гулянки та бешкети, бо він принесе для загалу студентства лиш велику шкоду.

* * *

Під кінець кілька слів про відношення до себе обох студ. організацій. Між членами є зовсім правильний нахил до получення обох істнуючих товариств в одно, без огляду на політичні переконання членів. Таке одно товариство моглоб краще сповнити свою ціль в першу черґу репрезентативну.

Неймовірним явищем у нашого студентства в Ґрацу є манія гіперкритицизму. На всяких зібраннях критикують кожного: починаючи від старшого громадянства в краю та кінчаючи на критиці самих себе. Здається, що цьому винні таки самі студенти. Бо вони вибирають до видів звичайно молодих, та тяжко прибуваючих студентів, що не мають нахилу з цьому практики і в ніякім обзнайомлені, переймають на себе важкі обовязки, яких звичайно не сповняють і тому стають предметом завзятої нераз та зовсім неоправданої критики. А чейже є там старші студенти, що могли би якслід сповнити преважкі обовязки представників студентства на зовнішньому форумі і внутрі самої організації, тішились би авторитетом, якого сьогодні там так потребують. **С. К.**

ВІДГУКИ ДНЯ.

Одно неясне — друге як парасоль.

Я кілька разів розгонявся до „Капіталу" Маркса і ніяк не міг перескочити. То хтось перешкодив, то таки сам здрімнувся і навіть до половини не доїхав.

А шкода!

Хто зна, чи зрозумів би краще всього того, що тепер на світі твориться, спеціяльно того, що твориться у східній Европі.

А так — хоч ріж: Хочу розчовпати щонебудь і ніяк не втну.

От хочби таке:

Цілими літами, цілими ведрами помиї на нашу голову: „Ундо-фашисти", „Ундо-угодовці", „льокаї польського фашизму", „панські підлизники" і ще там якось, уже й не памятаю як.

Це заголовки статтей „пролет-часів" по цей і по той бік Збруча.

А в середині ні більше ні менше: „Ундо-угодовці разом з польським фашизмом готовлять наступ на Радянський Союз..." або: „Українська буржуазія прибила врешті зовсім до берега польської буржуазії, зраджуючи ганебно працюючі маси Західньої України..."

Начитавшись по часописах таких наголовків і таких статтей, я — в тайні перед ундо-радикало-соціялзрадниками — почав трохи давати віру. Щож — думаю — можливе! За марних кілька посад, дві-три народні школи, чи малеьку субвенцію — запродались.

І вже був час, коли я малощо не опинився на нових шляхах, що ведуть крізь Золоті Ворота до... Кремлю.

Аж одного дня...

„Радянсько-польське порозуміння". „Польсько-російська співпраця". „Росія і Польща — забороло проти Німеччини...". „Де згода в семействі", „Як два серця ся кохають..."

По обох боках ризького шраму затих враз бренькіт шабель і тріскіт зоджених курків, а настав мир і тишина. (Два вистріли: один Хвильового, а другий Скрипника проситься лічити за нелійсні!). Десь давніше то і сяке і таке, а тепер відвідини, бенкети, „даже" Луначарський. Можеб і самі Осип Висаріонович загостили, але клопіт з гимном. Требаб було заграти, а тут — якось незручно. Ще подумають доморослі марксисти, що це не міжнародний уяус, зміна орієнтації, а таки зміна режіму!

Але назагал усе було би впорядку. Чи то перший раз два вороги заключують союз, або й навіть „кордіяльну антанту"?!

Але що тепер з ундо-радикало-угодовцями, отими підлизниками польської буржуазії?

Далебі треба буде взятися за „Капітал", бо розгублюся зовсім.

Зате другу сторону розумію прекрасно.

Чому?

Бо читаю „Польсько-український бюлетин"!

А там стоїть:

„Тільки в тіснім союзі України з Польщею лежить її спасення. Росія все нищила Україну тоді, коли вона зірвала з Польщею".

І тому „Ой не ходи Хрицю на чужу границю, бо зле на тім вийдеш. Тримайся, брате, „Бюлетеню", а... переконаєшся, що не Переяслав, не Галич, а Андрусів — найкраще містечко в Україні.

Галактіон Чіпка.

Українці на V. конґресі словянських католицьких акад. організацій та сеніоратів.

У суботу 22. липня ц. р. розпочався V. Конґрес словянських католицьких академічних організацій та сеніоратів. Тим разом Конґрес відбувається в Польщі. Першою точкою Конґресу є Богослуження на Ясній Горі в Ченстохові. Інавґураційне засідання Конґресу відбудеться в неділю 23. липня в Познані. Тамже буде вечором равт, уладжений кардиналом-примасом Гльондом. Наради Конґресу будуть відбуватися в Познані до втірка 25. липня. В рямцях Конґресу відбудеться в середу 26. липня рано проґулька до Гнезна і Торуня, а звідти вечором проґулька кораблем до Гдині, де в четвер 26. липня закриють Конґрес.

Участь у Конґресі беруть українці (з Галичини, а ймовірно вперше також з Закарпаття), поляки, чехи, словаки, хорвати і словінці.

Про наради Конґресу будемо по змозі містити короткі звіти.

—o—

НОВИНКИ

— ДО НИНІШНОГО ЧИСЛА долучуємо складанки ПКО, якими просимо надсилати передплату за серпень зол. 5.

— Відома кравецька робітня Михайла Стеця при вул. Зеленій 31 перенесена на вул. Ягайлонську ч. 24. Чемно прошу не оминайте свого. 2-4

— Реколекції для духовенства в Гребенові. Тов. св. Андрея уладжує під проводом ОО. Редемптористів реколекції для священиків цілої архіепархії в Гребенові пов. Сколе від 4. вересня вечором до 8. вересня ц. р. вполудне. Удержання за цілий час 12 зол. Треба привезти зі собою подушку й накривало. Поїзди до Гребенова приходять в год. 11 і 22. Хто з духовенства рефлектує на зарезервування місця, зволить негайно, найдальше до 20. серпня ц. р. повідомити парохіяльний уряд в Гребенові, почта Гребенів. В духовній семинарії у Львові цього року в осени з причини перебудови семинарії реколекції не відбудуться.

— Іспит зрілости в дівочій ґімназії Р. Ш. у Львові відбувся під проводом проф. Ярослава Манастирського. Іспит зложили всі учениці VIII кляси тутешнього заведення, а саме: Адріянович Ярослава, Бяла Наталія, Ґабрусевич Стефанія, Ґамська Наталія, Данилюк Любов, Домбровська Дарія, Ковалюк Володимира, Михайлівська Володимира, Різник Іванна, Столяр Олена, Фостяк Ярослава і Харківська Наталія. Одна давніша учениця перепала при устнім іспиті.

— Загострення суспільного обезпечення. Оголошений закон про суспільне обезпечення з 28. березня ц. р. передбачує гострі кари за занедбання приписів закону. Працедавець, який в приписаному речинці не зголосить службовця до обезпечення, підлягає карі гривни до 500 зол. За подання неправдивих даних у зголошенні передбачена грошева кара до 3.000 зол. Працедавець, що змушує своїх службовців до фальшивих даних щодо їхніх зарібків, підлягає карі арешту до 3 місяців або гривні до 3.000 зол.

— Арештування в Сколівщині. У звязку з відкриттям тайної печеви „Лакиза" під Зеленієм біля Сколього „Ілюстровани Курер Цодзенни" (ч. 202) повідомляє, що поліція зліквідувала комуністичну організацію, поставлену на ширші розміри. Арештовано 26 осіб, між ними — як повідомляє І. К. Ц. — студента фільософії Вербицького, Волод. Бандуровича, Яна Бічеха і Станисл. Вдовяка, а крім того пять дівчат: Ірену Бандурович, Емілію Ґраф, Августу Шмідт, Павлину Салій і Марію Шидек. Всіх відставлено до слідчої вязниці в Стрию.

— Варти перед диками. В багатьох сторонах Сх. Галичини, не тільки в гірських, але й в низинних, появилися масово дики, що роблять по ночах шкоди в бульбисках та інших землеплодах. Не маючи права стріляти тих шкідників, селяни роблять варти коло своїх піль. Будують колиби, розпалюють вогні, уставляють тарахкала та іншими способами відстрашують шкідників.

— Влом до „Центросоюзу". 21. ц. м. імовірно зараз вечором злодії дісталися до кімнат Центросоюзу в камяниці Зімаровича 20 з даху через стрих. Вивертіли у стелі діру і влізли до кімнати де міститься каса. Зачали пороти її, але не мали щастя, бо сполошив їх в год. 22.35 возьний Ц. С., який ночує від довшого часу в бюрі. Сполошені вломники втікали на стрих і на дахи, а з камяниці Зімаровича 22 зіскочили на ґалерію, збігли сходами на долину та подвірями втікали до камяниці Хорущини 25, перериваючи по дорозі сітки. Тут випустив трьох сторож (каже, що під загрозою ножів) на вулицю, але четвертого заалярмована поліція найшла на подвірі під Сташіца 5. Є це жид. Сторож також арештований. Всі вони втікаючи погубили капелюхи і кашкети, подерли на сітках одіж. Приладдя лишили при касі, бо сполошені не мали часу забрати.

— Трагікомічну пригоду пережили дві молоді львовянки, що вибралися на Погулянку, щоби

серед дерев і корчів ужити сонішної купелі. Опалюючись майже нагі на сонці, обі заснули. Скористали з того якісь обсерватори жіночої краси і тихцем забрали собі на памятку асю їхню гардеробу. Пробудившись, обі жінки найшлися в неприємному положенні, бо не могли голі вертати додому. Аж якісь услужні прохожі постаралися для них за накриття опаленого тіла й виратували з трагікомічної ситуації.

— **Смосарська як Горгонова.** Одно з польських кінових підприємств реалізує фільму, оперту на подіях з процесу Ріти Горгонової. Головну ролю обняла артистка Смосарська.

— **Великий туристичний рейд.** Із французької місцевости Орлі вилетіло 21. ц. м. 80 туристичних літаків довкола Франції. Лет скінчиться 30. ц. м. Літаки перебудуть простір 4.700 км. у вісьмох етапах. Рейд скінчиться на летунському майдані в Бік.

— **Землетрус у Малій Азії.** В Денізлі на південний схід від Смирни сильний землетрус знищив багато домів. Підземні удари повторюються, переходячи на сусідні села. Населення тікає в поле.

— **Ріжні вістки.** У Льондоні радить світовий конгрес нафтових промисловців з участю 500 делегатів із 33 країн; делегати радитимуть головно над чисто технічними справами. — У Льондоні у Гайд-Парку відбулося віче 30.000 місцевих жидів з усіх кляс, що згідно протестували проти репресій німецького уряду звернених проти німецьких жидів. — У Тильзиті померла визначна литовська діячка Марта Райсуките, голова жіночої організації у Тильзиті та письменниця. — Гондоля Пікара поїде з Шікаґо у стратосферу цими днями; вона жде на сприятливішу погоду. — Внучка архикнязя Рудольфа вийшла вчора замуж у Брюсселі за графа Алькантра де Кверіе; вона має 24 роки і є единою донькою князя Віндішґреца і австр. архикняжни Єлисавети. — У Москві помер письменник Микола Григорієвич Смирнов, що написав багато цікавих книжок для нової радянської молоді.

— **За один палець артистки.** Відома мадярська фільмова артистка Кете Надь (пишуть Наґ!) подала у суд свою фірму, славну берлінську „Уфу", домагаючися відшкодування 150.000 марок за те, що обірвала собі кусень свого вказного пальця підчас фільмової знимки. Дали їй у руки такий небезпечний револьвер, що зле стріляв і — нещастя готове. „Нае Фрае Прессе" додає до цієї новинки злобну замітку, чи на судовій салі не покористуються для оцінки шкоди, яку зазнала фільмова красуня порівнанням із тією ціною, яку пропонували Бернардові Шовові за його голову — 5000 фунтів. Правда, що у вирішній добі палець фільмової артистки має більшу вартість як голова ґеніяльного письменника; за рухом такого пальця йдуть сотні та тисячі, а за розумною головою мало хто. Зрештою, якби спитали Бернарда Шова, що він про це гадає, то він певно сказав би, що його голова тут ні при чому, бо він працює не головою, а також тільки пальцями і що писати менше небезпечно як уживати пальців до тих усіх штук, якими користується молода гарна фільмова артистка.

— **Зможемо чути порухи насікомих.** Німецька преса повідомляє про новий винахід норвеського вченого професора Лярсена, який демонстрував його на останньому конгресі ентомольоґів в Осльо. Є це фільмовий апарат, що зможе записувати найменші, непримітні досі для нас порухи насікомих і передавати їх нам теж звуково. Зможе він зробити доступним для нашого ока та вуха перелет малесеньких насікомих навіть напротязі одної секунди. Мікрофон у цьому апараті не більший від малої монети; зловлені ним звуки можна підсилювати тисячекратно. Проф. Лярсен помістив свій мікрофон під муравлищем і через відповідне збільшення його сприймальної сили присутні могли чути всі звуки мурашок. Завдяки цьому винаходові зміниться неодин дотеперішній погляд про життя та органи насікомих.

— **Цілюща вода в акваріюм.** На кінці дільниці Ню-Йорку Мангеттен, на площі Беттері, стоїть величаве акваріюм, в якому зібрані морські животини. Хтось припадково замачав собі руку водою, в якій пливають риби з південних морів і загоїв собі болячку. Тепер цілі маси народу приходять до акваріюм, щоби дістали тієї цілющої води, кажучи, що вона лічить шкірні недуги. Спершу обслуга акваріюм брала ці домагання жартом, декому давала води, деяких відсилала до клінік, але дехто з „пацієнтів" ставав настирливим і з ними треба було розправитися не по джентельменськи. Один доробкевич з півдня заоферував директорові тисячку долярів [illegible] за вилічення недуги, інший грозив схопленням, коли не дістане помочи і т. п. Не було іншої ради, як відослати частину цілючої води до деяких шпиталів і тамтуди післати пацієнтів. А акваріюм таки треба затримати для втримування часом і лікування риб та інших тварин.

— **Зріст Ню-Йорку.** Від чотирох літ є в Ню-Йорку „Товариство для плянування околиці", воно справді укладає безнастанно пляни для розбудови міста. Хоч це приватне товариство, всетаки з його плянами числиться управа міста і йде йому на руку. В той спосіб місто зростає та прикрашується. Найцікавіше те, що товариство уложило плян, як прилучити до Ню-Йорку 494 ріжних громад, які лежать не лише в ню-йорському стейті, але також і в стейтах Конектикат та Ню-Джерзи в промінні 50 миль і [illegible] має площу 5.528 квадратних миль. Населення самої політичної громади Ню-Йорк перевищає 7 міліонів осіб, але на просторі, який належить фактично під вплив міста, мешкає 11 і пів міліона людей.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Театр нечинний з причини ферій.

Театр Ріжнородностей.

Неділя 23. липня год. 8. веч. „Морфіна".
Понеділок 24. липня год. 8. веч. „Морфіна".
Вівторок 25. липня год. 8. веч. „Морфіна".

Кіна.

АДРІЯ: „Демон смерти".
АПОЛЬО: „Розкішна пригода".
АТЛЯНТИК нечинне до 15. серпня ц. р.
КАСІНО: „Прощання з гріхом".
КОПЕРНИК: „На таємничій службі".
МАРУСЕНЬКА: „На таємничій службі".
МІРАЖ: „Князь студент".
МУЗА: „Маски д-ра Фу-Ман-Чу".
ПАЛЯС: „Право до гріха".
ПАН: „Распутін" і „Вікторія та II гузар".
ПАСАЖ: „Маски д-ра Фу-Ман-Чу".
СТИЛЕВЕ нечинне з приводу реконструкції.
ХИМЕРА: „Світла і тіни любови".
УТІХА: „Любовниця маґараджі і „Ревія".

Закордонне радіо.

Неділя, 23. липня 1933.

Копенгаген (281,2) 12.00 Концерт; Міляно (331,4) 20.30 Оперетка; Брно (341,7) 21.05 Концерт; Штрасбург (345,2) 15.30 Концерт, 20.30 „Трубадур" опера; Ляйпціґ (389,6) 12.00 Концерт; 20.20 Опера; Стокгольм (435,4) 20.00 Симфонічний концерт; Прага (488,6) 7.00 Концерт; Брюсель (509,3) 20.00 Концерт; Відень (518,1) 11.30, 15.30 Концерт; 20.15 Комедія; Рига (525) 19.30 Концерт; Харків (937,5) 8.00 Грамофон, 9.00, 13.50, 15.00, 19.00 Концерт; Гільверзум (1875) 14.40 Концерт.

Понеділок, 24. липня 1933.

Бресляв (325) 16.00 Концерт; Брно (341,7) 19.10 Концерт; Штрасбург (345,2) 20.45 Симфонічний концерт; Ляйпціґ (389,6) 21.00 Концерт; Букарешт (394,2) Легка музика; Рим (441,2) 17.50 Концерт солістів; Відень (518,1) 17.25 Концерт; Мінхен (532,9) 20.00 Камеральна музика; Харків (937,5) 8.00, 16.20 Грамофон; 9.00, 15.00, 19.00 Концерт; Давентрі (1554,4) 21.35 Камеральна музика; Париж (1724,1) 20.00 Оперетка.

Львівське радіо.

Неділя, 23. липня 1933.

12.10, 14.45, 19.00, 22.40 Трансмісія з Варшави; 14.00 Відчит; 14.15 Метеорольоґічний комунікат; 14.20, 22.45 Грамофон; 18.40 Всячина; 21.00 „На веселій львівській хвилі"; 22.00 Танкова музика; 22.25 Спортові вісти.

Понеділок, 24. липня 1933.

7.00, 12.05, 17.00, 20.30 Трансмісія з Варшави; 14.55, 15.15, 15.40, 20.00 Грамофон; 15.10 Сільва рерум; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 15.50 Скринка для дітей; 16.00 Концерт; 19.20 Всячина; 19.40 Фейлетон; 20.20 Вечірний щоденник.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Т-во „Власна Поміч Маслосоюзників" у Львові зложило 50 зол. на ратування чит. „Просвіти" в Сигнівці з нагоди іменин Впов. Пані Директорової Ольги Бачинської, за що „Рят. Ком." складає Впов. Жертводавцям сердечну подяку. Сигнівка, дня 24. липня 1933. — „Ратунковий Комітет". 1—1

Український Хор Д. Котка.

Понеділок 24. VII. Бережани.
Второк 25. VII. Рогатин.
Середа 26. VII. Черче.
Четвер 27. VII. Ходорів.
Пятниця 28. VII. Жидачів.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

МЕБЛЬОВАНА фронтова кімната, тепла, тиха, чиста, добрий воздух — до винайму Виспянського 31 партер. 69 3—3

БІРЖА.

ДОЛЯР.

У суботу 22. липня Філія Польського Банку у Львові платила вполудне за доляра по 6.22 зол. У приватних оборотах плачено за доляра по 6.34 зол. Тенденція звишкова.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 22. 7.: масло 2.70 зол., молоко 0.19 сот., сметана 0.90 сот., яйця 2.40 зол. за копу. Тенденція на масло звишкова, на молоко і яйця знижкова, на сметану удержана.

ЗБІЖЕ.

За 100 кг. льоко ст. над. парітас 200 км. Ціни ринк.	золотих від	до
Пшениця двірська	31·50	[illegible]
Пшениця збірна	29·50	[illegible]
Жито одноціле	[illegible]	[illegible]
Жито збірне	19·—	[illegible]
Ячмінь двір. одноцілий	16·50	17·—
Ячмінь на мливо	15·50	16·—
Овес галицький	13·50	14·—
Овес замоклий	12·25	[illegible]
Кукурудза краєва	18·50	[illegible]
Бараболя промисл.	2·50	3·—
Фасоля біла	20·—	[illegible]
Фасоля колірова	13·—	[illegible]
Фасоля краса (з мішк.)	17·—	[illegible]
Горох пів-Вікторія	24·—	[illegible]
Горох полевий	21·—	[illegible]
Бобик	10·50	11·—
Вика чорна	10·50	11·—
Вика сіра	9·—	[illegible]
Сіно солодке прасов.	6·50	[illegible]
Солома прасована	4·50	[illegible]
Гречка	15·50	[illegible]
Льон	38·—	[illegible]
Лубін синій	8·75	9·—
Ріпак озимий	40·—	[illegible]
Висівки житні	7·50	[illegible]
Висівки пшеничні	8·75	9·—
Пшоно	30·—	[illegible]
Просо краєве	28·—	[illegible]
Макухи льняні	17·—	[illegible]
Конюшина черв. зв.	70·—	[illegible]
Мак синій	180·—	[illegible]
Мак сивий	160·—	[illegible]
100 кг. льоко Львів	**від**	**до**
Пшениця двірська	33·—	[illegible]
Пшениця збірна	31·—	[illegible]
Жито одноціле	21·50	[illegible]
Жито збірне	21·—	[illegible]
Ячмінь на мливо	16·75	[illegible]
Овес збірний	12·50	[illegible]
Мука пшен. люксусова	65·—	[illegible]
Мука пшен. 65 проц.	46·—	[illegible]
Мука житня тип уряд.	39·—	[illegible]
Висівки житні	7·75	[illegible]
Висівки пшеничні	9·—	[illegible]
Крупи ячмінні грубші	30·—	[illegible]
Пшоно ч. 1	46·—	[illegible]
Пенцак ч. 10	30·—	[illegible]
Сіно солодке кр. пр.	7·50	[illegible]

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 шпальти текстові і 8 шпальт оголошеневих.

1 мм одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . зол. 0.15
1 „ одношпальтовий надіслане і некрольоґи „ 0·40
1 „ „ в тексті і новинках „ 0·48
1 „ „ на першій сторінці . „ 0·55

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні по . . . . зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . . . „ 0·10
шукаючі праці . . . . „ 0·08
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол. 350·—
„ „ 1/2 . . . . . . „ 200·—
„ „ 1/4 . . . . . . „ 110·—
„ „ 1/8 . . . . . . „ 60·—
Текстові сторони 50 проц. дорожче.

За редакцію відповідає Олександер Костик Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло" Львів [illegible]